

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

ז' אייר התש"פ
שנה ז'

פרשת אחרי - קדושים

מברכין בה"ב

גיליון 334

זמני השבת

6:52	פליג המנחה:
8:09	הדלקת הנרות:
8:24	שקיעת החמה:
9:20	לילה:
9:37	לילה דר"ת:
4:17	עלות השחר:
5:29	נץ החמה:
9:13 - 8:37	סופ"ז ק"ש:
10:04	סופ"ז תפילה מעלות:
10:28	סופ"ז תפילה מהנץ:
12:57	חצות:
8:26	שקיעת החמה:
9:26	מוצש"ק להגאונים:
9:40	מוצש"ק לר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

חפסת גלילין ופצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט זצ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

ואהבת לרעך כמוך

מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבניין שבידו. בא לפני הלל גייריה, אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה ואיך פירושה הוא זיל גמור. כלומר: אמר לו: מה ששנא עליך לחברך לא תעשה - זו היא כל התורה כולה, והשאר - פירושה הוא, לך למד. מצוות אהבת ישראל המופיעה בפרשה, היא אחת המצוות המרכזיות בתורה, ובלשונו של רבי עקיבא "כלל גדול בתורה". ימי ספירת העומר ובפרט בימים בהם מתחוללת מגיפת הקורונה, בעיצומם אנו נמצאים, מזמנים סיבה נוספת לעסוק בנושא חשוב זה, מהיבטים שונים: למה, מי ואיך. מסופר על כמה חסידים שבאו אל רבם ושאלו: "כבוד הרב, מהם ראשי התיבות של בל"ק?". השיב להם הרב: "ראשי התיבות הם ואהבת לרעך כמוך". הודו החסידים לרבם והלכו. כשיצאו, שאלו האחד את השני האם הם הבינו את ראשי התיבות, אך אף אחד לא ידע. למחרת אצרו אומץ וחזרו לרבם. "רבי יקר וקדוש, אולי תוכל להסביר לנו שוב מה ראשי התיבות של בל"ק?". האדמו"ר חזר ואמר: "ואהבת לרעך כמוך". אחד החסידים אזר אומץ ואמר: "כבוד הרב, אבל זה לא מסתדר עם האותיות!". השיב האדמו"ר: "כן, זה כן מסתדר. ב-ואהבת, ב' הרי שווה ל-ו' כאשר ה-ב' אינה מודגשת, ל-לרעך, ק-כמוך, שכן, כ"ף או קו"ף מה זה משנה זה הרי אותו צליל". שמעו החסידים ויצאו מחדר. בחוץ נעמדו ואמרו איש אל רעהו: "הכיצד רבנו אומר דברים שכאלה? מה, הוא לא יודע לשון קודש?". אבל, אם האדמו"ר אמר אז האדמו"ר אמר, ולא מתווכחים. צריך התבטלות. אולם, אחד החסידים לא יכול היה לסבול את ההתבטלות המוחלטת של החסידים, נכנס לבדו לאדמו"ר מבלי שחבריו ישימו לב להיעדרו ואמר לאדמו"ר: "כבוד קדושת האדמו"ר, זה הרי לא מסתדר". פתח האדמו"ר ואמר: "בטח שלא מסתדר... מה חשבת ש'ואהבת לרעך כמוך' זה רק כשמסתדר? ואהבת לרעך כמוך זה גם כשלא מסתדר, גם כאשר מישהו אינו מקפיד במיוחד על שמירת תורה ומצוות, צריך לקיים כלפיו את 'ואהבת לרעך כמוך', גם כשמשהו לא עובד את ה' כמו שאתה חושב שצריך לעבוד את ה', גם אז צריך לקיים את מצוות ואהבת לרעך כמוך". "לא רק כשהו מסתדר, אלא דווקא ובעיקר כשהו לא!"

סיפר רבי מוטל מקלושיץ: כמה פעמים זכיתי לארח בביתי את רבי יצחק מוורקי בימי השבת. פעם אחת הגיע ר' יצחק אל מקומו ביום חמישי כדי להישאר עד לאחרי השבת. ואולם, לאחר שכבר עמדה העגלה בפתח הבית, אמר כי בפעם זו ימשיך וייסע הלאה, ולא ישהה בביתי. ואני, שכבר הכנתי את הבית לכבודו כראוי, נבהלתי והפצרתי בו, כי בכל זאת יבוא אל ביתי. לבסוף הסכים הרבי, ובא אל הבית. אז אמר לי הרבי: "אמור נא לי, הלוא המצווה הנשגבה והחשובה של הכנסת אורחים - עליה נאמר שהיא גדולה אפילו מקבלת פני השכינה (שבת, קכ"ז ע"א) - כיצד ייתכן שמצווה כה נשגבה אינה מופיעה בתורה בפירושה? כיצד ייתכן שמצווה חשובה פחות, כגון 'לא תחסום שור בדישו' (דברים כה, ד) נאמרה במפורש בתורה, ואילו הכנסת אורחים רק כלולה בתוך המצווה 'ואהבת לרעך כמוך'?"

הוא שואל והוא מתרץ. השיב הרבי על שאלתו ואמר: "אילו הייתה מצוות הכנסת אורחים כתובה בפירוש בתורה, היו המארחים מתייחסים לאורח כחפץ של מצווה. כשהיה אורח מגיע, היו לוקחים אותו ומברכים עליו כדרך שמברכים על שאר המצוות. ודאי היו אומרים - 'אשר קדשנו במצוותיו וצונו להכניס אורחים'. וכדי לקיים כראוי את המצווה, לא היו מניחים לאורח להמשיך בדרכו. ולעתים, כאשר צריך היה האורח להמשיך בדרכו, לא היו מניחים לו לעשות כך, עד שהיה האורח מפסיד ממון בשל כך". כאן פנה הרבי אליי: "הנה אתה, ר' מוטל, איש מסחר ובעל עסקים. יודע אתה כי כשנקבעה פגישה חשובה עליך להגיע בזמן. אם יעכבו אותך לצורך אכילה ושתייה עלול אתה להפסיד את מסרת נסיעתך. עכשיו יודע אתה מפני מה כללה התורה את המצווה הזו בתוך 'ואהבת לרעך כמוך'. כעת, צריך אתה לבדוק אם מתאים הדבר לאורח. ואם לאו - אל תעכב אותו בביתך". כך אמר לי הרבי, ואחר כך נסע לדרכו.

בימים אלו, בהם מאות יהודים, מאחינו ובשרינו, שוכבים ומתייסרים ביסורים רבים כתוצאה מווירוס הקורונה, ראוי שנשקיע קצת מזמננו הפנוי בלאו הכי ולומר פרקי תהילים עבורם. כפי שהיינו מצפים שיעשו עבורנו בעת צרה ח"ו, מצופה שגם אנו נעשה זאת עבורם, עבור אותם חולים הממתנים לתפילותינו וזעקותינו. הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ז"ע, הקפיד, בין השאר, לקיים בכל מאודו מצוות ביקור חולים וממש לא פסח על אדם אחד בקהילתו הגדולה שלא ביקרו בשעת חליו. פעם נכנס רבי לוי יצחק לבקר חולה אחד, שהיה נוטה למות, ומצאו מתפתל מצד אל צד בדאגה ובחוסר מנוחה. "ממה אתה מודאג בשעה זו?" שאל רבי לוי יצחק את החולה שלפניו. השיב האיש בקול רפה מחמת החולשה: "רבי קדוש! הנני חש כי שעותיי ספורות ולבי מלא חרדה במה אני בא לעולם האמת ומה יהא חלקי וגורלי בעולם הבא!"

הצדיק רבי לוי יצחק קם מכסאו, גחן אל פני החולה הנרגש וקרא: "אין כל מקום לדאגה מצדך. זה עתה גמרתי בלבי לתת לך במתנה את כל חלקי בעולם הבא". מיד עשה הצדיק קבלת קניין על מתנתו לחולה, ופני האיש נראו לפתע מאושרים ושלווים. כעבור שעה קלה עצם החולה את עיניו ושבק חיים לכל חי. שאל אחרי כן אחד ממקורבי הצדיק את רבי לוי יצחק: "רבנו, כשנכנסת לחדרו של אותו חולה, ראית בוודאי שרגעיו ספורים וכל עידוד אינו עשוי להועיל לו אלא לשעה קלה בלבד. מדוע נהגת כלפיו ברוחב לב כזה, והענקת לו את כל עולם הבא שלך?". "שמע בני", השיב הצדיק מברדיטשוב בהתרגשות, "נוח לי למסור על עולם הבא שלי, כדי לחסוך רגע אחד של צער ודאגה מיהודי חולה!"

העורך

דבר אל אהרן אחיך וגו':

יש לדייק למה הזכיר כאן "אחיק", וכי לא יודעים שאהרן אחיו של משה, ויש לומר דבא לרמז על מאמר חז"ל במדרש עה"פ בפרשת שמות הלא אהרן אחיק הלוי הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו, שאף שהגדולה ניתן למשה שהיה קטן מאהרן אעפ"כ אהרן שמח בלבו שאחיו מקבל הגדולה, והוא מידת עין טוב ולב טוב שהיה לו לאהרן, והנה עבודת האדם בעיניו"פ הוא לרצות את חבירו ולתקן כל פגמי קנאה ושנאה שיש מא' לחבירו, והאריס"ק גילס שקודם התפילה צריך האדם לקבל מצות ואהבת לרעך כמוך וזה מועיל לקבלת תפילה וכל שכן ביום הקדוש והנורא של יום הכיפורים, ולכן אמר הקב"ה למשה קודם עבודת יום הכיפורים דבר אל אהרן אחיק, לרמז על גודל מעלת אהרן הכהן שהיה אחיק הגדול ואעפ"כ שמח בלבו על הצלחתך, ולכן זכה שהוא יעבוד עבודת יו"כ"פ בקודש הקדשים.

וי"ל דמתנה זו ניתן לאהרן גם בברכת כהנים דהנה תוס' שבת קי"ח כ' חידוש דבעצם גם ישראל יכול לברך ברכת כהנים אלא שאינו יכול לברך, ויש להבין למה לא יברך וצונו כמו נשים שיכולים לברך על מ"ע אעפ"י שלא נצטוו, וי"ל דכיון שאין בו קדושת אהרן אין הברכה מועיל ומהו קדושתו, בזה שעבד על עצמו במידותיו כנ"ל, ועי' ריש פרשת קדושים שקדושה קונים ע"י ויתור בין אדם לחבירו.

וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש:

שמעתי בשם הרה"צ מהר"צ מסערעט - וויזניטץ ז"ל שיש שני מדרשי חז"ל הסותרות זא"ז, בירושלמי יומא פ"א ה"ה איתא וכל אדם לא יהיה באוהל מועד אפילו אותם שכ' בהם ודמות פניהם פני אדם דהיינו המלאכים לא היו באוהל מועד, ובזוה"ק איתא וכל אדם לא יהיה באוהל מועד, שהכהן גדול לא היה כסתם אדם בבואו לאוהל מועד אלא כמלאך, משמע דאדם בא למעט מלאכים, וזה דלא כירושלמי, ותי' הענין שבאמת צריכים להבין למה לא היו המלאכים רשאים להיות באוהל מועד בשעת עבודת הכה"ג, כי הכה"ג היה מתפלל ומלמד זכותים על בני ישראל לכפר עונותיהם, וזה דבר שהמלאך אי אפשר לו להבין כלל, כי אין להם יצה"ר ממילא לא היו רשאים להיות באוהל מועד, אבל הכה"ג בעצמו שהוא היה המלמד זכות, הוא היה יכול להיות בבחינת מלאך.

ומאת עדת בני ישראל יקח וגו' בזאת יבא אהרן אל הקודש:

איתא צפס"ק "זאת" בגימטריא "צום קול ממון" [408] והם תשובה תפלה וצדקה המעבירין את רוע הגזירה, עוד ידוע שהרבה מקובלים אמרו ששנת ת"ח יהיה שנת הגאולה ורמזו כן בפסוק "בזאת יבא" זאת בגימטריא ת"ח, אמנם בשנה זו היתה להיפוך וקרה ענינים וגזירות משונות ר"ל על כלל ישראל, ונפלו העם ביאוש כי חשבו שיהיה שנת הגאולה ונעשה ההיפוך, ואז פרסם הש"ך קול קורא ואמר: מאת ה' היתה "זאת", באמת היתה שנה זו שנת פקודה מה', אמנם היא נפלאה מעינינו שקרה ההיפוך וזהו פלא לנו, אבל התשובה לזה הוא "זה היום עשה ה'" דמבואר בגמ' סנהדרין דף צ"ח ר' יהושע בן לוי שאל למלך המשיח אימתי קאתי מר וענה "היום" אם בקולו תשמעו, שצריכם לעשות תשובה לזה, ואז נגילה ונשמחה בו במלך המשיח.

השוכן אתם בתוך טומאתם:

פרש"י אעפ"י שהם טמאים שכינה ביניהם, מספרים שבעל האוה"צ ישראל מאפטא ז"ל בא לעיר אחת והיה שם שני בע"ב עשירים ונגידים ושניהם רצו שהרבי יהיה האורח אצלם, אחד היה איש מכובד וקצת תלמיד חכם ובעל צדקה, אמנם ידע

בעצמו כל המעלות שלו והחזיק עצמו לשיינער יוד ובעל גאווה, השני אמרו עליו שהוא בעל עבירה ומרינו אחריו סיפורים שונים, כמובן שהחסידיים הבינו שהרבי יהיה אצל הראשון, אמר להם הרבי אדרבה, על בעל עבירה כתיב השוכן אתם בתוך טומאתם שעדיין יש שם מקום להשראת השכינה, אבל על בעל גאווה אמרו חז"ל אין אני והוא יכולים לדור ביחד בעולם א' [סוטה דף ה.], ממילא יותר טוב בשבילי להיות אצל השני אף שהוא בעל עבירה.

ושלח ביד איש עתה המדברה:

איתא במסכת יומא [דף ס"ו] שיקירי ירושלים היו מלוין את האיש שלקח השעיר לעזעאל, וראיתי מגדולי המוסר שאמרו שיש בזה ענין גדול, כי באמת כל אחד היה רוצה להיות במקום המקדש ביום הקדוש ולראות המראה הגדול של עבודת הכהן גדול בצאתו מן הקודש, והיה שם התעוררות גדול כידוע, אמנם יקירי ירושלים היו בעלי מידות ובעלי חסד והבינו שהשליח הנוסע עם השעיר לבדו, מרגיש קצת אי נעימות ועגמת נפש על שאינו יכול להיות ביום הקדוש במקום המקדש, על כן יקירי ירושלים היו מלוין אותו כדי שלא ירגיש בעצמו עגמ"נ ולחזקו ולעודדו, והם ויתרו על השתתפותם בעבודת כה"ג כדי לחזק חבירם, ומשום כן נקראו יקירי ירושלים, וידוע המעשה על סגס"ק רבי ר' לוי יצחק מצארדיטשוב ז"ל זי"ע שעל הדרך לתפילת כל נדרי שמע איך שתינוק בוכה והבין שאמו עזב את התינוק לילך לבית המדרש, וישב הצדיק עם התינוק עד שישן, והוא ענין הנ"ל.

אשר יצוה צייד חיה ועוף וכסוהו בעפר:

מצות כיסוי הדם שייך רק בחיות ועופות ולא בבהמה, וכתב המדרש בבראשית [כ"ב ח'] הטעם דכאשר הרג קין את הבל היה גופו מוטל בשדה בבזיון, ובאו החיות והעופות וכרו לו בור וקברוהו, לפיכך זכו לכיסוי הדמים, כי אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה.

צפס"ק חסידים אות שע"ב כ' דשחיתת חיה ועף מעורר קיטרוג על האדם השוחט שבאמת למה ישפך דם נקי, ולכן צריכים לנהוג בו כבוד ע"י כיסוי הדם, צמ"ס איתא ב"פ עפר ודם בגימ' ש"ד מת שמסלק המטרג ולכן היה הו"א שיכסה ברגל דרך בזיון לכן כ' הגמ' שלא יהא מצות בזויות עליו וכלשון הרמב"ם שמכבד את המצוה של המצוה דהיינו הקב"ה, ועי' בפ"י הבונה הנדפס צעין יעקב שאפילו בזהב יכסה להורות שכל חפציק לא ישווו בה. ובבהמה יש שמירה ע"י הקרבנות ובמה"ז אמירת הקרבנות של בהמה ולכן אומרים אחריו אנא בכח "כבבת שמרם". י"ל דלכן אומרים אותו קודם קבלת שבת שיש שמירה של שבת, ובן בימי הספירה כי העין טוב מעורר כבבת שמרם שמירה עליונה.

אשר יעשה אותם האדם וחי בהם:

יש להבין מהו הלשון אשר יעשה אותו האדם, וראיתי צילקוט הגרסוני שכתב לפרש עפי"ד הסתן סופר שכתב לבאר שיטת צעל המאור שאף שבדרך כלל קיי"ל מצות לאו ליהנות ניתנו מ"מ במצות דרבנן אמרינן מצות ליהנות ניתנו, כי באמת שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אמנם על שמירת הלאוין יש שכר בהאי עלמא כיון שיש עונש על העובר הלאו [כגון מלקות ומיתת ביי"ד] בע"כ צריכים ליתן שכר ג"כ על מה שאינו עובר הלאו, והנה כל מצות דרבנן הם בכלל לא תסור, וגם ידוע שמדרבנן נותנים מכות מרדות, וממילא מקבל בע"כ צריכים לקבל שכר על כל מצות דרבנן, וזה מרמז הפסוק אשר יעשה אותם האדם דהיינו המצות והגזירות שהאדם דהיינו הבי"ד עושים, על זה וחי בהם יש שכר בעודו בחיים בעוה"ז.

קדושים תהיו:

להכיר חסדי המקום שעשה עמו.

כתב הרמב"ם בביאור מצוה זו וזה לשונו הקדוש "התורה הזוהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין, א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למן, וידבר כרצונו בכל הנבלות שלא הזכר איסור זה בתורה, והנה יהיה נבל ברשות התורה, לפיכך בא הכתוב אחרי שפרט האיסורים שאסר אותן לגמרי, וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות", וכתב רבינו יונה שקדש עצמו במותר לך הוא חשוב יותר מתענית וסיגופים, כי בתוך כדי עשיית תאוותו ניה מתאוותו לכבוד הבורא.

בי קדושה אני:

פרש"י יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם, לכאורה קשה איזה הו"א לומר שבשר ודם מקרוצי חומר יהיה לו קדושה או איזה שייכות של קדושה כמו כביכול הקב"ה בכבודו ובעצמו, ותי' הרה"ק הרצ"י ר' מיכל המגיד מזלזלטשוב ז"ל לפי מה שכ' בתהלים "תנו עוז לאלקים", כי איתא בזה"ק בני ישראל ע"י עבודתם למטה בתורה ובתפילה משפיעים ונותנים כח כביכול בפמליא של מעלה, וזה הביאור "קדושתו" דהיינו כח הקדושה של כביכול למעלה בשמים, הוא מקדושתכם, כפי שמקדשים למטה כך נתקדש למעלה, וכן אומרים בספירת העומר ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות, כי הספירה הוא לטהר האדם מטומאת יצה"ר ולהכין א"ע לקבלת התורה, ולפי מה שמתנהגין למטה בקדושה ובטהרה כן מוסיפין השפעות בעולמות העליונים.

"איש" אמו ואביו תיראו:

כי בדרך כלל בהיותו קטן יש לכ"א מורא אב, אבל בהיותו איש וגדול ומתנהל ביתו בעצמו, שוב אין מורא אב, לכן הזהיר התורה דוקא בגדול שיזהר מאוד מזה, וזה מוסר השכל גדול לאותן הנוהגים כשבא אביהם אליהם, והם יושבים על ראש השולחן ואביהם מן הצד, ואין זה דרך ישראל סבא, בא וראה כמה הלכות בשו"ע יו"ד סימן ר"מ בענין כיבוד ומורא או"א, אסור לישב או לעמוד במקום המיוחד לאביו אפילו בבית המדרש, צ"י שם כתב דאסור לישב בצד אביו בלא אמצעי, חייב לעמוד בפני אביו, אסור לסתור את דבריו, וצ"ל שית מכתם כתב ענין כיבוד אב שייאזין וישמע למצותיו ויעשה רצונו ויכבדו בכל כבוד שיוכל להיות, ויהיה דיבורו עמו בנחת ובתחנונים, ואם נצטרך האב לבנו יעשה לו כל צרכו בטוב לב, וצ"ל סופר פרשת ואתחנן כתב אף דמצות כיבוד או"א יש בזה משום הכרת הטוב, אבל אין זה עיקר המצוה, ואפילו אביו לא עשה לו שום טובה ואפילו אם ביזה אותו וכדומה חייב לכבדו מחמת רצון השי"ת, כמבואר בגמ' קידושין [ל"א].

איש אמו ואביו תיראו ואת שלבתותי תשמור:

הסמיכות הז"ל הק' אמרו הוקש כבודם של אב ואם לכבוד המקום, הסמיכות של מורא אב ואם לשמירת שבת, י"ל כי האדם צריך ללמוד מידת הכרת הטוב, דהיינו שירגיש שאין הכל "מגיע לו", אלא כל מה שנותנים לו הוא טובה שאחרים עושים בשבילו, ולכן צריך לכבד את אביו ואמו שנותנים לו כל חיותו, וכן ענין שבת קודש הוא להכיר טובה על ביראת העולם כמו שאומרים במזמור שיר: כי שמחתני ה' בפעלך במעשה ידיך ארנן וגו', וזה מרומז כאן בפסוק ההיקש כל מורא אב למורא שבת, שהאדם צריך לזיזור שלא יכשל בכפיית טובה לאביו ואמו וממילא ילמד מידת הכרת הטוב, ויבוא עי"ז גם

ואהבת לרעך כמוך:

ודרש ר"ע זה כלל גדול בתורה, ויש לבאר מהו הכלל גדול בתורה, וכתב צ"ח תורת משה שר"ע לשיטתו שדרש בב"מ וחי אחיך עמך שחייך קודמין לחיי חבירו, וא"כ קשה הא דכתיב ואהבת לרעך כמוך ולדברי ר"ע אינו כמוך ממש דהא חיי קודמים לחיי חבירו, אמנם הלכה זו נאמר רק בעניני גשמיות בזה חיי קודם אבל בעניני רוחניות גם ר"ע מודה שהאדם צריך למסור כל מה שיש לו עבור הרוחניות של חבירו, וכמאמר הצדיקים מסירת נפש היינו הנפש הרוחני צריכים למסור בכל הכוחות הנפש לקרב חבירו לעבודת השי"ת, לכן אמר ר"ע ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה דהיינו בעניני תורה ורוחניות אמרינן ואהבת לרעך כמוך, אבל בעניני גשמיות חייך קודמין.

הונלך תוכלו את עמיתך:

במשלי כתיב אל תוכח לך פן ישנאך, כי לפעמים אם אומרים לאדם מוסר הוא מלכין פניו ומתבייש ואינו מקבל כלום, אלא הדרך להוכיח באופן כללי ויכלול בתוכחתו גם היחיד הצריך התוכחה, וזהו "את" עמיתך, את בא לרבות שגם אחרים יהיו בכלל התוכחה, ולא תשא עליו חטא ראיתי צ"ל גללי' שיש כאן רמז איך להגיד מוסר, לא תשא פי' לא להגדיל החטא אלא להגדיל את האדם.

לא תעשוק את רעך:

כתב צ"ח מי השילוח כל דבר שיוכל האדם להמציא לחבירו ואינו ממציא לו נקרא עשיקה, ואפילו תפלה שיכול אדם להתפלל אל ה' בעד חבירו ולא מתפלל בעדו נקרא עושק, כמו שמצינו בספר שמואל [א, י"ב], "וגם אנכי חלילה לי מחטא לה' מהדול להתפלל בעדכם", ודרשו חז"ל כל מי שיכול להתפלל בעד חבירו [ומי הוא שאינו יכול] ואינו מתפלל בעדו נקרא חוטא.

ואבדיל אתכם מן העמים:

פעם אחת בא חסיד לפני רבו שהפריך התחיל לשנוא אותו ולרדפו בחינם ויש לו צרות ממנו, וביקש ברכה, השיב לו הרבי תידע התורה אמרה ואבדיל אתכם מן העמים צריך להיות הבדלה בין ישראל לעמים, אם אתה שונא את הנכרי, אזי יכול הוא לאהוב אותך כי הריחוק וההבדלה בא ממך, אבל אם אתה אוהב את הנכרי, אין ברירה אלא שהוא ישנא אותך, וזהו השמירה שלא יתערבו בני ישראל עם הנכרים, מוטב שאתה תשנא אותם מלהיפוך.

בפרשיות של בין אדם לחבירו כ' תמיד אני ה' ורש"י פרשת וארא כ' פי' נאמן לשלם שכר, י"ל לפי"ד הבש"ט ה' שדין וחשבון איך שפוסקים הדין על חבירו כך פוסקים עליו מלמעלה, ולכן אמר בצדק תשפוט עמיתך כי איך שתדין את חברך כך ידין אותך.

עי' צ"ח תוספות שכתב דברים נפלאים עה"פ לא תקום ולא תטור וז"ל "תנצח את האהבה שיש לך עמי את השנאה שיש לך עמו", אהבת ה' מבטל כל המניעות, וזה ענין ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה "אני ה'" ולכן אין מקום לנטור שנאה, אלא אהבת ה' בכל נפשו וכו'.

לע"נ

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרשוואלד זצ"ל

הרה"ח ר' בנימין בייטש בן הרה"ח ר' ישראל וזנבניס זצ"ל

פרפראות על פרקי אבות - פרק שלישי

ולפי"ז יש לבאר ענין תשובה מאהבה המהפך זדונות ולזכות ולמה לא יספיק תשובה מיראה שיהפך הזדונות לשגגות וממילא לא יענוש, אמנם אף שעשה בשגגה מ"מ צריך לקבל עונש על החשבון דהיינו הזמן שהיה יכול לעשות מצוה באותו זמן שעשה השגגה, אמנם אם עושה תשובה מאהבה ועי"ז נעשה זכות שוב מתקן ענין הזמן, ויש להוסיף עפמ"ש"כ הספה"ק שלימוד התורה הוא תשובה מאהבה וכן אומרים השיבנו אבינו לתורתך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, כי לימוד התורה יש בו חשיבות הזמן שמקדיש זמנו לתורה וכמאמר הספה"ק "קבעת עתים לתורה" קבעת מלשון גזילה האם גזלת מזמנך היקר ללמוד תורה ובוזה יובן למה לימוד התורה יש בו כח של תשובה מאהבה שמתקן ענין ביטול הזמן.

מהמגיד מדובנא זצ"ל אמר משל בא' שנסע כל הלילה בימות החורף והיה הרבה שלג בדרך ותעה עצמו כל הלילה בדרך כשמצא הדרך הכבושה התחיל להיאנח, שאלו אותו הלא אתה צריך להיות שמחה, השיב להם אבל בתחילת הדרך כשהקור היה גדול השארתי רושם רגלי הססים על הדרך שתעיתי, ורק כאן אין כ"כ שלג, ממילא בתחילת הדרך יבואו אחרים ויתעו באותו הדרך, כן צריך האדם להתבונן שלא ישאיר אחריו דרך לא טוב, כי מה שרואים בבית זה משאיר רושם על הבן, ולפני מי אתה עתיד ליתן דו"ח, י"ל דקאי על האנשים האחרים בני הסביבה שהרושם ישאר עליהם, והאדם צריך ליתן דו"ח על זה. וי"ל בדרך רמז אמור אל הכהנים בני אהרן שידעו שהם בני אהרן הנהגו ואמרת אליהם להזהיר גדולים על הקטנים זה ענין השני, לנפש לא יטמא בעמיו קאי על האחריות שיש לו על הציבור.

מספרים שהצאר מרוסיא שאל להגר"י מוולאזיהן ז"ל למה היהודים ברוסיה מתפללים עבור המלך ובגרמניה ג"כ מתפללים עבור המלך אע"פ שיש מלחמה ביניהם, והשיב שמתחילים הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה הוא יגדל וירומם וינשא וכו' למה מתחילים הנותן בים דרך וגו' אלא הכונה שהספינה נוסע למזרח צריכים רוח מערבית וכן להיפוך והקב"ה נותן לשניהם דרך ומסדר הרוחות, וכן אצל המלכים אנחנו מתפללים שלשניהם יצליחו ויהיה שלום ביניהם.

איש את רעהו חיים בלעו, לא מצינו בשום בעל חי שיבלע את הדומה לו, חוץ מן האדם [אפילו דגים אינם בולעים אלא הגדול להקטן, כי יצרו של אדם הוא כולו רע, אם אין הבליעה כרציחה הבליעה יכול להיות בקנאה וכדומה, ואם לא יעשה איזה פעולה לרסנו לא יועיל כלום, ולכן עקביא אמר הסתכל בג' דברים, אבל לאלו שאינם מתכוננים צריכים עכ"פ המורא מלכות עליהם.

**לעי"נ מרת הינדא בת הר"ר
יששכר דוב ע"ה**

נלב"ע ט' אייר תשס"ו

**נדבת בנה הרה"ח ר' אברהם
יעקב מוס שליט"א**

עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, מאין באת מטיפה סרוחה ולאן אתה הולך למקום עפר רימה ותולעה ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה.

בברכות דף י"ט. איתא: אין עזרה ננעלת על כל אדם בישראל בחכמה ובטהרה וביראת חטא, כעקביא בן מהללאל, כי אנשים חושבים שבעלי מוסר והעובדים הם התמימים והבטלנים, והחכם הוא מי שיודע לעשות עסק טוב או ליצנות טובה, וחז"ל הקדושים הבינו אחרת, שחכמה ויראת חטא היינו הך, ולכן כתבו בלשון שאין עזרה ננעלת, ולא היה בישראל חכם וירא חטא כעקביא, כי באמת לא הכל הבינו שחכמה ויראת חטא היינו הך, אבל כשבאו לעזרה מקום השראת השכינה, ושכחו מהבלי עוה"ז, אז הבינו שהחכם הכי גדול הוא הכי גדול ביר"ש כמו שאמר דוד ראשית חכמה יראת ה', החכם עיניו בראשו ומסתכל בשלשה דברים וכו'.

או מאין באת נשמה חצובה מתחת כסא הכבוד ולאן אתה הולך כמבואר במסילת בישרים בהקדמתו שתכלית אדם בעוה"ז להתענג על השי"ת והדרך רק בעוה"ז ואח"כ מרגיש תענוג גדול. ומבואר בנועם אלימלך פרשת קדושים שצריכים שני מיני ידיעות א' להגדיל עצמו כשיש צורך לכך ולפעמים להקטין עצמו.

הרה"ק ר' משה קוברניר זצ"ל אמר ואין "אתה" בא לידי עבירה, שע"י ההסתכלות בשפלות עצמו וגדלות הבורא אין אמירת האתה שמדברים בכל הברכות והתפילות עבירה, כי יודע מיעוט ערכו וגדלות הבורא, קודם אין קצבה אומרים אדם יסודו מעפר וכו'.

"ידי" עבירה, כידוע מאמרם ז"ל עבר ושנה נעשה לו כהיתר [ובפעם השלישי נעשה לו כמצוה] וכל זמן שהאדם מרגיש שעושה עבירה אזי יש לו סיכויים אבל אם הוא חושב שעושה דבר טוב אזי הוא ביד העבירה, ועל זה צריכים לעבוד שלא להיכשל.

בראתי יצה"ר בראתי תורה תכלין זה רק אם המצב הוא "יצר" הרע אבל אם נפל ביד העבירה אזי קשה לצאת ממנו ע"י תכלין וצריכים ללמוד הרבה מוסר.

ולאן אתה הולך, החפץ חיים היה אומר משל לסוחר שנשא עם בעל עגלה ואמר לבעל העגלה שיהיה מאוד בדרך שלא יפול העגלה, והלך לישון, ובנתיים גם בעה"ב הלך לישון, והסוסים סטו מן הדרך ונפלו באמצע, התחיל בעה"ב לצעוק על בעל העגלה מה עשית! השיב לו הבע"ג הלא הסוסים שלי יודעים תמיד הדרך והם סוסים מאוד טובים, השיב לו בעה"ב אמת שהסוסים טובים אבל בלי המקל והנהגה אינם יכולים לעשות כלום כי סוכ"ס בהמה היא, כמו כן הגוף הוא כמו סוס ובלי הנהגה מהשכל אי אפשר לפעול כלום, ולכן האדם צריך לחשוב תמיד לאן אתה הולך.

ובשם הגר"א אומרים דין וחשבון קאי על הזמן שבעת עשיית העבירה היה יכול לעשות מצוה.

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין בנינוש חזנונים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהודרך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פר' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - נוניסן תשע"ז

